

ODBOR CIO preti, da bo nastal nov val stavk, še hujši, kakor je bil lanski in pa to pomlad, ako se draginje ne zajezi. In posledica bodo slični prizori, kakor je na gornji sliki.

Sov. unija in Zed. države v tekmi za vpliv v Aziji

Kitajski komunisti se pritožujejo, da pomagamo Čiang Kaišeku. — MacArthur odkrito nasproten sovjetski politiki na Japonskem

Dasi je državni tajnik Byrnes nedavno v govoru po radiu pravil o nesoglasjih med našo delo v Sovjetsko unijo glede evropskih vprašanj, so v resnici v Aziji še veliko večje.

Kitajska neprestano v vojni
Zed. države so se v minuli vojni odločile spremeniti Pacifik v "ameriško jezero" in spraviti Kitajsko in Japansko pod svojo sfero vpliva.

Na Kitajskem smo v času vojne z Japansko potrošili ogromne vseote. Sploh je vsa Čiang Kaišekova armada živel na ameriške stroške in bila popolnoma odvisna od pošiljatev iz Zed. držav. V Nanking in v druga kitajska mesta je naša vladala pošiljala svoje najboljše diplomate in predsednik Roosevelt in za njim Truman pa še posebej svoje osebne zaupnike. Njihova naloga je bila pripraviti k o umintang (vladajoča stranka nacionalistične Čiang Kaišekove vlade) in kitajske komuniste v sporazum in v skupno delo za industrializiranje Kitajske in za moderniziranje njenega kmetijstva. Toda dosega je ni bilo uspehov v prizadevanjih ameriških diplomatov, dasi je tu pa tam izgledalo, da so pobojanja dosežena in da bo do obvezila.

Toda dokler ne bo volje za odložitev orožja med spornimi strumi, bo Kitajska ostala v civilni vojni.

Boj s komunisti

Kritiki so predsedniku nacionalistične vlade Čiang Kaišeka med vojno dostikrat očitali, da se njegova armada z Japonci ni hotela boriti, da bo tako čim boljše pripravljena za eventualen "obračun" s kitajskimi komunisti. To trditev so podprtli tudi mnogi ameriški časnikarji, diplomati in častniki, ki so bili na Kitajskem.

Sicer sedanji spopadi med komunisti in nacionalisti niso prvi. Vrše se že mnogo let in izgleda, da se sedaj obe strani pripravljati na vojno, ki bo večja in hujša kot še katerakoli do sedaj v tej prostrani deli.

Komunisti na Kitajskem kontrolirajo obsežen del na severu, ki ima več prebivalcev kakor pa n. pr. Japonska. Imajo svojo dobro izvedeno, toda zelo slabo opremljeno armado. V minuli vojni so ugrabili velike kolonije orožja Japoncem, oziroma so ga jim prepustile ruske redče čete v Mandžuriji. Ampak komunistična kitajska armada nima ne letal, ne modernih tankov in topov, dočim so Zed. dr-

Alcide De Gasperi opozarja zaveznike na obljube Italije

Ko je bil Mussolini "strmoglavljen" in se je Badoglijeva vlada, ki ga je nasledila, proglašila za našo "sobojevnico", smo v Proletarju poudarili, da se je ta spremembu Italije kupčijo izvršila. In pa da se bo o tem nekoč izvedelo, kakor se je o tajnih pogodbah z Italijo v prvi svetovni vojni. Rekli smo, da tedanji newyorkški nadškof, sedaj kardinal Spellman, ni vršil svojih potovanj v Rim brez kakega smotra, in da pokojni predsednik Roosevelt ni poslal svojega zaupnika k papežu brez kakih posebnih namenov.

Kajti namen je bil potegniti Italijo iz osišča, ji oteti dinastijo ter jo pritegniti v območje "zdrženih na rodov".

Kaj so Italiji takrat Rooseveltovi zaupniki, sporazumno s Churchillom obljudibili, seveda ni bilo pojasnjeno, ker bili smo v vojni in tajna diplomacija je bil v nji še bolj tajna kakor pa takrat, ko je Wilson predlagal, naj se jo odpravi.

V Proletarju smo one dni trdili, da sta nadškof Spellman in poslanik Taylor v Rooseveltovem imenu Italiji med drugim bržkone obljudili, da Primorje s Trstom ostane Italiji, če se izneveri Hitlerju.

To našo domnevo je dne 18. julija potrdil predsednik italijanske vlade Alcide de Gasperi, ki je odklonil sporazum velike četvorice za internacionalizacijo Trsta in zahteva, da se ga na mirovni konferenci, ki se prične dne 29. julija v Parizu, prekliče.

Dejal je, da je Italija žrtvovala v prvi svetovni vojni za "osvoboditev" Trsta in Primorske 600,000 življenj, in že ga ji bodo zaveznički sedaj odvzeli, on dvomi, da bo nova italijanska republika mogla toliko udarec prenesti. S tem je namignil, da se Italija kaj lahko spet spremeni v fašistično državo.

Kar je v njegovi izjavi posebno važno, je to: "Italija je razočarana nad ameriškimi obljudabami, ki so jo pravile, da se je podala v borbo na zavezniški strani... Ko so Američani prišli (invadirali) v Italijo, so nam rekli, da ako jim bomo pomagali in se borili (proti Nemcem) na njihni strani, bo to na mirovni konferenci zapomnjen in upoštevano... A namesto tega so nam odrekli Trst, ki je italijansko mesto."

Vendar pa bi Alcide de Gasperi lahko upošteval, da je storil glede Trsta in slovenskega Primorja naš državni tajnik Byrnes vse v svoji moći, da bi Julijsko krajino s Trstom vred ostala pod Italijo. Kot smo v tem listu vedno tolmačili, sta bila pri Rooseveltovemu nasledniku Trumanu večkrat nadškof Spellman in Roosevelt zaseben poslanik pri papežu, Myron Taylor, in mu nedvomno z bivšim državnim tajnikom Hullom vred pojasnila, kakšne so bile obljube ameriške vlade Italiji v času, ko so se vršila prizadevanja, da se jo iztrga iz osišča.

Le zato se je Byrnes toliko prizadeval, da bi Trst s Primorsko ostal pod Italijo.

De Gasperi ugotavlja, da će se odločbe velike četvorice glede bodočnosti Trsta na mirovni konferenci ne prekliči, bo Italija to smatrala za žalitev in za kršitev obljub, ki so ji bile dane.

Spor glede Trsta bo torej nadaljevan, kajti tudi Jugoslavija ni zadovoljna z odlokom vnanjih ministrov. "Trst je naš," je rekla množica na manifestaciji v Beogradu in prav tako v Ljubljani in v Zagrebu. A zdi se, da bo "rešitev" tega vprašanja, kakor si jo je velika četvorica zamisliла koncem svojih dolgotrajnih prerekjan, obveljala tudi na mirovni konferenci.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DLAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indija Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopi in oglesi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka po popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Obračnava v Topčiderju, njen konec
in njen pomen za Jugoslavijo

Ko je bil Draža Mihajlović ujet in uradno obtožen za vojnega zločinka in za izdajalca Jugoslavije, je vlada v Beogradu svetu častno izjavila, da bo dobil pošteno obračnavo, enako drugi obtoženci, ki so bili na zatožni klopi ob istem času.

Konstantin Fotić, ki je bil ob tej priliki tudi obtožen veleizdaje in obsojen na 20 let ječe (ne bo mu treba vanjo, ker je na varnem v Washingtonu), si je na vse kriplje prizadeval, da se bi v to zadevo umešala naša vlada. Ker s tem ni veliko dosegel, je zadnji moment še posebej apeliral na predsednika Trumana, naj na smrt obsojenemu Mihajloviču reši življenje.

Državni tajnik Byrnes se je sicer za Mihajloviča zavzel, a čim je uvidel, da njegov vpliv v Beograd ne seže, in da njegovi klici ne bodo upoštevani, se je zadovoljil le z navideznim protestom proti justici, ki ne dovoljuje, da bi šli tja pričati v prilog Mihajloviča tisti ameriški letalci, katere je rešil.

Beograd je sugestijo odklonil, ker bi bilo vsakokrat pričanje brez pomena. Saj vsakdo ve, da je Mihajlovič res tel nekaj ameriških letalcev, ki so se moralni po nesreči spustiti na tla v okupirani Jugoslaviji, toda Tito jih je še več.

Draža ni bil obtožen radi tega, da ne bi bil reševal zavezniških letalcev, ampak zato, ker mu je bila borba proti obsobidilni fronti in partizanom več kot pa boj proti okupatorjem. Obtožitelji so proti njemu nagromadili dokazov, da je pomagal Nemcem in Italijanom, in da je bil v stikih s srbskim kvizlingom Milanom Nedićem in z njegovimi pomočniki, ki so služili nacizmu.

To seveda ni bilo vse. Kajti Draža se je dobro branil in ob zaključku obravnave govoril kakih pet ur. Izvajal je, da se je ravnal po navodilih zamejne vlade v Londonu, da so mu angleški in ameriški častniki svetovali — kako in kaj, in njihove nasvetne je razlagal tako, da naj hrani življenja svojih srbskih četnikov, kajti so proti njemu nagromadili dokazov, da je pomagal Nemcem in Italijanom, in da je bil v stikih s srbskim kvizlingom Milanom Nedićem in z njegovimi pomočniki, ki so služili nacizmu.

Ko je končno Tito le prevladal, so Angleži in Američani pustili Mihajloviča na cedilu in nato je moral storiti isto tudi Petrova zamejna vlada. Toda Mihajlovič ni odnehal. In ne zamejna čaršijska klika v Londonu in Ameriki. Šlo se ji je za veliko Srbijo, za obvarovanje dinastije, svojega reda ter imovine ter privilegijev, ki jih je pustila tam na svojem pobegu. Upala je do zadnjega, da bo izvojevala intervencijo, a bilo je vse zaman. Titova Jugoslavija ima Rusijo na svoji strani, čaršija javno nikogar. Sedanja angleška vlada je od vsega začetka izjavljala, da se za Mihajloviča ne bo potegovala, in pa da je zadovoljna z zagotovilom iz Beograda, da bo obračnava proti njemu pravična in javna. Naš državni tajnik Byrnes je od kraja sicer skusal intervenirati, a je kmalu uvidel, da so se v Beogradu odločili tožbo izvesti po svoje in je odnehal.

Ekskurzije dne 16. julija v Beogradu morda ne pomenijo iztrebljenja četniškega delovanja, ki bo lahko samo še podtalno, a pomenijo pa smrtno obsodbo nad onimi, ki so delovali in sajali o Veliki Srbiji. Hoteli so, da naj bi po tej vojni nastala jačina in nad podložnimi skupinami še bolj diktatorska kakov je bila velesrbska klika po prvi svetovni vojni.

Jugoslovanska federativna republika je triumfirala. Ideja velesrbstva je izgubila bitko in v smrt so jo na obračnavi v Beogradu obsođili ljudje, ki so Srbi po rodu.

Obljube, da ne bo "novih" milijonarjev
na stroške vojne, se niso izpolnile

Poseben senatni odsek še preiskuje papirnato municipijsko carstvo, ki je dobilo od vojnega in mornaričnega oddelka za okrog 80 milijonov dolarjev municipijskih naročil ne da bi tiste firme v začetku imele kaj industrije ali imovine. Prizadeti so kajpada ne samo "papirnat" industrialci marveč tudi kongresniki in tudi vojni tajnik je bil z izpovedovanjem prič dostikrat pritaknjen zraven.

Med tem so nekateri veliki listi — namreč poštenju nakljeni listi, začeli razgaljati že dolgo znani škandal "patriotov", ki so si med vojno podesetorili bogastva na račun pomorskega prometa, ki so ga vršili za zvezno vlado. Eden glavnih časopisov, ki jih je razgail, je Marshall Fieldov dnevnik "Chicago Sun".

Pri Proletarcu nismo nikdar verjeli obljudbam pokojnega Roosevelta, da se "v tej vojni", namreč v oni, ki je lani minula, "škandal vojnega profitarstva" ne bodo ponovili."

To je Roosevelt izjavil na vprašanje, če bodo prijatelji onih, ki oddajajo vladna naročila, spet lahko obogateli, kakor so v prvi svetovni vojni, ko so "novi milijonarji rasli kakor gobe po dežu", dočim so sinovi delavcev in farmerjev padali po bojiščih.

V ekonomiji, ki je zdana na stremljenjih za profitti — ne glede s kakšnimi sredstvi se jih pridobi — ne more niti se tako pošten predsednik preprečiti goljufij v jih tudi pokojni Roosevelt ni mogel.

Zapravili smo v vojne namene stotine milijard, toda med vojno so kapitalistični propagandisti vpili le kako da delavci bogačate na stroške vojne, a začetne škandale, v katerih je bilo kom-

SKUPINA NEVEST AMERIŠKIH VOJAKOV IZ FRANCIJE. — Prišle so sem ene nedavno, mnoge že pred tedni. Izmed njih je precej dobilo domotožje in njihini moži jih tudi niso toliko ljubili kot dokler so bili še vojaki ameriške armade v Franciji. Tako se je dogajalo z "vojnimi nevestami" iz drugih dežel tudi po prejšnji vojni.

KATKA ZUPANČIĆ:

IVERI

Boomerang . . .

Kakor veste, je boomerang na neki poseben način izdelano ukrivljeno krepelje, ki ima to svojstvo, da se odbije in prileti nazaj v roke ali pa v glavo tistemu, ki ga je vrgel. Primitivnim avstralskim rodovom služi za orooje.

V prenešenem pomenu se boomerang tudi večkrat rabi. Kaj so n. pr. napadi, ki jih zadrži eni okoli klerofašističnega

tiska naslavljajo na novo jugoslovansko vlado in hkrati seveda tudi na Slovenski ameriški narodni svet, drugega, kot bu merančna krepelca? Ako bi bili modrejši kot so, bi previdno molčali, hvaležni, da nihče ne dreza vanje. Vedeti bi morali, da tudi mi prav dobro vemo, kako se s takim neosnovanim napadanjem krešejo le sami sebe po obrazu.

SANS se je od vsega početka pa do danes držal svoje začrt-

panjam dokazano, kako je ta ali ona ogoljufala vlado za deset, ali dvajset in več milijonov dolarjev, pa se je omenjalo le med "suhoparnimi novicami".

Stevilke, ki jih sedaj ponuja kongresnikom in senatorjem v pozornost omenjeni list, pričajo med drugim:

V času vojne je bilo od sovražne akcije potopljenih 570 večjih ameriških tovornih ladij. Z njimi vred je šlo na morsko 5.579 naših pomorščakov. V istih mesecih pa je bilo v časopisu, ki ga kontrolira kak ducat magnatov, vpitja, kot da pomorščaki ameriške trgovske mornarice le lenarijo, zapravljajo življenja naših vojakov in glavni cilj jim je velika meza ne da jim bi bilo treba delati ranjo.

Naših 570 večjih tovornih ladij je predstavljalo v času potopljenih vrednost okrog \$100,000,000, dobili pa so lastniki zanje od zvezne vlade v obliki zavarovalnin in odškodnin takoj okrog \$267,000,000. Torej že tu nad 100 odstotkov več kakor pa so bile vredne.

Ob enem jim je vlada jamčila plačati vse druge morebitne stroške, ki bi nastali s potopitvami.

To seveda ni vse. Kajti povprečno so lastniki dobili za prevažanje tovora v vsaki izmed potopljenih ladij od zvezne vlade več kot pa je bila ladja vredna.

Milijoni profitu so se jim na ta način kar usipali v blagajne. Toda vlada "si ni mogla pomagati", češ, prevažanje tovora v vojnih zonah je nevarno podvzetje in zato imajo kompanije pravico tirjati veliko večjo tarifo kakor pa v mirnih časih.

Ta argument bi bil upravičen, ako ne bi bil tako enostranski. Saj niso parobrodne družbe riskirale niti centa! Vse izgube, vse zavarovalnine, vse jim je jamčila zvezna vlada. Vrh tega pa jim je plačevala tolinske odškodnine in tolinsko tarifo za prevažanje, kot da parobrodne družbe res kaj riskirajo. A riskirali so v resnic le mornarji. Lastniki so se in se še kopljajo v profitih in v novo nagrabljeneh milijonih, dočim so morali mornarji poginiti v valovih.

Vlada bi te ladje lahko sama operirala, kajti bile so večinoma prvotno njena last, ali pa jih je dala med minuloto vojno zgraditi na svoje stroške ter jih nato dala v obratovanje privatnim družbam.

Gripping Bancroft navaja o tem nekaj primer. Omenja ladjo "Excelsio", ki jo je dala zvezna vlada zgraditi med prvo svetovno vojno in je stala blizu dva milijona dolarjev. Po vojni jo je prodala neki parobrodni družbi za malenkostno vsoto \$58,000. Do te vojne jo je družba operirala za normalen trgovski promet, ko pa je nastala vojna, jo je družba uposnila za prevažanje vladnega vojnega tovora, za kar je vlada plačala \$357,637, ali šestkrat toliko kot pa je dobila za to ladjo v času, ko jo je prodala.

Dne 13. novembra 1942 je bila potopljena in voda je družbi iz blagajne svoje zavarovalnice plačala nadaljnih \$600,000 ali šestkrat toliko kakor je dobila ranjo.

To je samo ena primera, ki dokazuje, kako "private enterprise" funkcioniра in kako je ves vladni sistem pritegnjen v žrelo profitarjev.

Ampak vzliz dokazanim goljufijam se nikomur nič ne zgodi. Vzrok je "protekcija". Možje, ki naročila oddajajo, ali pa ki vplivajo, komu naj se jih odda, običajno niso pozabljeni. Prejemajo "božična" in druga priložnostna darila, a plačala jih je seveda vlada, ker so bila vsa vključena med "obratne stroške".

Včasi se primeri zgorj iz nevoščljivosti, da te vrste škandali sploh pridejo na dan, a hudega se nikomur nič ne zgodi, razen da imajo prizadeti stroške z advokati. Tako je in bo tudi sedaj, pa četudi se bi justični departement še tako bahal, da krivci pridejo pod ključ. Ječe namreč niso bile zanje zgrajene, ampak le za male tatove. Ali kot pravi pregovor, "male obešajo, velike izpuščajo"!

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Ze zopet je potekel teden. Čas zares heči. Se nekaj mesecev, pa bo zopet zima. In prav je, da sem se nato spomnil, kajti čas je odpodlati mojim nečakom zimsko obliko, ki jo bodo komaj dobili do zime. Pošta je namreč današnje čase zelo počasna. Vzame dva do tri mesece predno je paket dostavljen.

Pri nas

Cene živiljskih potrebščin se stalno dvigajo. V kongresu in senatu še niso napravili nujni izdajstveni. Nekateri kričajo, ki se klicajo "svobodni Amerikanci", vpijejo po radiu, da bi lahko že s tem napolnili ta članek. Pazno sem poslušal njegov zelo zanimiv govor. V svojem prvem delu je obširov razpravljal o tržaškem vprašanju. Omenil je Molotov argumente glede Jugoslavije ter glede slovenskega zaledja Trsta. Priznal je to, kar že ve vse, da je v Trstu več Italijanov kot pa Slovence — in priznal, da je teda zaledje Trsta slovensko. Omenil je Molotov argument, da je Trst po svoji legi del tega zaledja, ter da brez zaledja celine (ki jo tvori Jugoslavija in centralna Evropa) Trst ne more živeti. Ali kot je priznal, so Amerika, Anglija in Francija, ali se posebno Amerika in Anglija (vzroka ni potreba omenjati) bile absolutno napsrotne, da bi Trst in njegovo zaledje spadala, pa naj bo že pod kakršnokoli formo, Jugoslaviji. Molotov se je končno moral podati in pristati v francoski predlog internezacionalizacije. Vse to je bilo izvršeno, kot je Byrnes omenil proti koncu svetega govorja, v imenu justice in pravice. Kaj pa Južna Tirolska?

Druga polovica njegovega govorja je bila posvečena Nemčiji. Izgledalo je iz njegovega govorja, da je bila zopet Rusija tista črna ovca, katere se ni dalo oprati. Čudno! Francija že cele mesece blokira vsako rešitev konsolidacije južne in centralne Nemčije z vprašanjem Porenja, ali tega naš Byrnes ni omenil. Ali Rusija, katera je največ počutila na tej konferenci, je pa obdožil vsega hudega. Ko je na primer Molotov v razpravi glede Avstrije omenil, da prejno poleg nemške Avstrije tudi Italijo, Italijo, čije srce je Rim (!) — za "nenasitno žrelo slovenskih sovražnikov", objavil velik eksposo še večjih škandaloznih afier v naših trgovskih mornaricah, ki so se dogodile za časa vojne. Tukaj je bila na razpolago vsota \$21,000,000,000 (enovidno seti bilionov dolarjev), katere je imel na roki odbor za vojno trgovske mornarice. Iz te vse so privateni interesni izčrpali ogromne zneske, kateri gredo v stotine milijonov. Sest privatenih ladjnih podjetij je v štirih letih dvignilo svoj čisti profit z že odštevimi davki od \$5,000,000 na leto na \$44,000,000 na leto, ter njih investirani kapital od \$31,000,000 na \$127,000,000. Ali to je vse. Njih stare barke so bile zavarovane za velikanske vseote. Na primer, 690 starih bark v vrednosti \$37,900,000, je bilo zavarovanih za vsoto \$477,300,000. Torej če je bila taka ladja potopljena, kar se je velikokrat zgodilo, je lastnik ali družba prejela celotno zavarovalnino in potem še posebno odškodnino. Članek dalje omenja, da je naš bil zavarovan za vrednost \$162,700,000. Ali bogedaj, to bi bilo zavzetje privaten lastnine!

Naše gibanje

Organizirano delavstvo je izgubilo s smrtno Sidney Hillmanom močno osebnost. O tem (Konec na 3. strani.)

Tole mi ne gre
v glavo?

Kako to, da slovenski kleriki v Ameriki še niti dosedajo niso zapopadi, da bi Italija dobita nazaj Trst z vsem Primorjem vred, aki ne bi bila Sovjetska unija na strani Jugoslavije, to mi nikakor ne gre v glavo! Ali so morda tako hudobni, da so slepi za resnico? Ali pa udajani Rim, kakor so mu bili udanici ter mu služili škof Rožman in njegova klerikalna mašina v Sloveniji? Sreča za Slovenijo, da je klerikalizma v nji konec.

PRIPOVEDNI DEL

INA SLOKANOVA:

Ančka in njena zgodba

Ančkino zgodbo je napisalo življenje, zato je preprosta, vsakdanja, kakršna je bila Ančka, ko je prišla v mesto od nekod, morda od prekmurske ravni, ali gorenjskih hribov, lahko pa tudi iz kakšne zapuščene dolenske vasice ali pa iz samotne bajte kje pod Krimom. Pa saj to je vseeno, saj vseposod živijo takšne Ančke. Ančka je prinesla v mesto svojih osemnajst let, dvoje krepkih rok in v srcu malo skritega preprostege dekliškega upanja v lepše dni.

Nekje sredi mesta se je vdnjala za služkinjo. Njena gospodinja je bila mlada in lepa. Psička je imela s svileno dlako, ki mu jo je morala Ančka vsak dan mazati z dišečim oljem in moža, velikega in zavaljenega, ki je pa bil večinoma na potovanju. Tudi prijatelja je imela gospa, mladega, lepega in elegantnega, ki je prihajal, kadar je bil njen mož na potovanju. Temu gospodu je Ančka samo vratna vratila, drugega pa ni smela vedeti o njem. Ta ko ji je zabičala gospa in ona je že vedela, kako in kaj.

Ančkino kraljestvo je bilo v kuhinji, ob majhnem igračastem plinskem štedilniku. In Ančka je bila čisto zadovoljna. Včasih je zapela pesem o domu, rožmarinu in rdečih nageljnih ali pa tisto o fantu, ki je šel v svet in pozabil na svojo dragi. Njen glas je bil zvočen in poln, takšen, da je bila kar sama posna nanj. Toda gospodini to ni bilo všeč in se je zadrla na njo nekoč:

"Ani, le kaj se toliko derete, saj vendar niste na kmetih. Tega jaz ne trpm, zapomnite si, enkrat za vselej!"

In Ančka si je zapomnila, kot vse, kar ji je zapovedala gospa. Potem ni več pella doma, le ob nedeljskih popoldnevinah včasih, ko je šla s prijateljicami v okoliški gozd, se je razpela iz polnih pljuv.

V avgustu, ko so po vrtovih že zacetete georgine in krianteme, se je pa neko nedeljsko popoldne seznanila z Ivanom. Prijateljice so ga seznanile z njo in Ančki je bilo nerodno, da sama ni vedela, zakaj, ker ji je vselej, kadar je govorila z njim, vroč val krvi planil v grla.

Ivan je bil zal fant, svileno srajco je imel in sploh se je nosil zelo gosposko. Bil je zidar. Z Ančko je bil zelo prijazen. Če so sli po sprehodu v gostilno, je največ plesal z njo.

Potem se je tudi Ančka začela oblačiti bolj gosposko. Gospa ji je podarila svileno bluzo in bel klobuk in odslej Ančka ni šla nobeno nedeljsko popoldne na sprehod brez tega belega klobuka.

Pa je naneslo kar samo od

znojna od slabosti komaj držala na nogah, zadrla nad njo:

"Torej ste se specali, tako, tako, saj sem si mislila. Ampak glejte da spravite svoje stvari, v štirinajstih dneh, ste razumeš. Pankrtov ne bomo redili pri nas, ne."

Tedaj je šele spoznala Ančka, kako je z njo. Zvečer se je razdelila Ivanu. Ivan je bil resen in zamišljen. Molče je skomognil z rameni. Tako je pač, pomagati se ne da. Če bi bila Ančka bogata gospa, bi se peljala k spesialistu. In vse bi bilo v redu, tako pa, treba je počakati in sprejeti, kar pride.

Tisto jesen Ivan ni odpotoval domov na Stajersko. Z Ančko sta najela v predmestju podstrešico s štedilnikom. Ančka je bila postrežnica pri več družinah, čeprav je bil njen život že precej nabrekel. Ivan je hodil okoli za priložnostnim zašljkom, pozimi in če je sila, je treba pač prijeti za vse.

Potem je Ančka dobila sina in košček srce se je prismejal skozi ozko okno v podstrešnico. Tudi Ivan ga je bil vesel, saj je imel njegove oči. Tudi drugega otroka sta se razveselila, bila je deklica, in imela je prav takšne pšenično zlate lase kot Ančka. Toda, ko je prijokal na svet tretji otrok, sta se prestrašila, saj je bila podstrežnica tako zelo tesna in življenje tako skopreže kruh ubogim ljudem.

Toda zdaj je na poti že četrti otrok. Ančki je štiriindvajset let... Ivanu trideset. Ančka je še vedno postrežnica. Če je kakšna gospa posebno dobra, jo boje poprosi:

"Ivan, prosim te, piši mi, velikokrat piši."

Ivan je obljudil in potem ga je vzel na noč.

Ančka ni več pela ob nedeljskih popoldnevinah. Prijateljice se je izogibala. Saj je bilo neno srce tako polno in bogato. Sladka skrivenost je ležala v njem. Na golih nedrhih pa je skrivala Ivanova pisma. Tudi ona mu je pisala, lepo in iz srca: "Predragi moj! Cež hribčke in dolince Te pozdravljam in pozdravljam, golobčku belemu izročam pisemce, da Ti ga prinese..."

Tako potoži Ančka včasih, če se ji zdi kakšna gospa posebno dobra in usmiljena. Večinoma pa je tiho. Molče, v svoje gorje zagrejnja, vrši svoj posel... Pa je pomlad odela drevje v opije in so zadehte na skritih orisnih bregovih vijolice. Ivan se je vrnil. Vrskajoča sreča v Ančkinem srcu je bila tolikšna, da je včasih kljub gospojini prepovedi iz polnega grla zapela.

Odslej sta vse nedeljske popoldneve preživelka skupaj Ivan in Ančka in njuna sreča. Ko so vnoči zacetete krianteme in georgine, je Ančka v začetenu obstrmela sama nad seboj. Le kaj je, kaj se godi z njo? Tako čudno je vse. Kot da bi bila bolna. Jesti ne more in kar slabo ji je. Hotela je povediti Ivanu, pa se je bala. Sram jo je bilo pred njim, da bi vedel, da je bolna. Sele gospa ji je odprla oči, ko se je nekoč, ko se je vsa blela in

MILIJONI TISTIH LJUDI, ki imajo hrane vsak dan v izobilu, ne vedo, kaj je užitek, kadar človek je. Deča na gornji sliki ve, ker domuje v bednih krajinah v Evropi.

GORNJE JE DEČA Z OTOKA NA PACIFIKU, ki je bila priveden na zapadno obal, kjer je dobila potreben oskrbo.

ne bavi s prohibicijo, ker smatra, da je to osebna stvar posameznika; kdor rajši piše vodo ali kupi kvort mleka namesto steklenika piva in "šilce takratkega", svobodno mu! Ravno tako naj ima svobodo tisti, ki rajše vrže proč zadnji dolar za nič vredno pijačo, ki mu več skoduje kot koristi, dokler ne nadležuje drugih ljudi.

Slovenska naselbina v Cockerillu je izginila in kmalu ji sledila sošedna naselbina Jacksonville. Vse mora izginiti kar je v napotje premogovni družbi, ki pobira vrhno plast premoga. Puplili so farmarski in drugi svetni odpeljali hiše drugam, saj je povsod pomanjkanje za stanovanja. Rojaki v Cockerillu so vprodali svoje domove da priemerne ceno, in se naselili po stane.

A. Shular.

Čehoslovaška in Amerika

Napisal za ONA Arthur Gaeth

Prijateljstvo in spoštovanje, katero je Amerika dozdaj vedno uživala na Čehoslovaškem, sta resno omajana radi dogodkov zadnjih mesecov — in to navzliv delovanju UNRRAe, posojilom, trgovini in vztrajnim naporom našega izvrstnega ambasadorja.

Zakaj je začela Čehoslovaška gledati na vzhod? Jasno je, da je bilo že leta 1942 in 1943 precej zarezenega v pogledu na našim nastopom napram dr. Benešu, ko je prosil za dovoljenje

pritli v Zed. države. Preveč smo ga omalovaževali, ker si nismo bili na jasnum, kako to doseči. Mnogo je zategadelj Čehov, ki so prepričani, da bi povezani z Veliko Britanijo pomneni zanje le to, da se bodo tragične napake, ki so v preteklosti privede do Monakovega, še enkrat ponovile.

Nevaupanje napram Amerikancem očažejo še nekateri nedavni incidenti. Večkrat je že

prišlo do obmejnih spopadov med ameriškimi in čehoslovaškimi etnami. O takih dogodkih oboširno pišejo levičarski češki listi, dočim jih ameriški krog zataje.

Vsi se še spominjamo

neslavnegra INCIDENTA iz meseca februarja, ko je četa ameriških vojakov in uniformi in spremilna

na odakega ameriškega časnika

kar udarila na čehoslovaško

narodno ozemlje in pod vodstvom bivšega gestapovca izkopal skrite nemške dokumente

in jih odvela v ameriško zono.

Ameriški ambasador se je moral

opravičevati radi te avante

ki nam ni prinesla nobenih novih informacij. Čehoslovaško časopisje pa je takrat pi

salo o ameriški invaziji in po

udarjalo, da so nacisti pred vojno

postopali na čisto sličen način.

Koncem meseca aprila je bila

dolga vrsta incidentov, katere

so povzročili ameriški vojaki, ki

so prevzeli posle carinarjev.

Sredi noči so morali potniki spalnih vozov ven iz vagonov in se plaziti po progah, ter izpolnjevati nepotrebne pole in sezone — a med tem so si "carinarji" ogledali njihovo prtljago. Brazilski ambasador se je pozneje uradno pritožil pri ameriški ambasadi.

Nedavno sem sam potoval na tej progi. Vojaki so bili tedaj zelo vladni, obenem pa izredno temeljni — čudil sem se le temu, kaj bi bili mogli storiti, ako bi bili našli nekaj takega, kar jim ne bi bilo po volji. Nikjer namreč nisem slišal ničesar o tem, kaj je prepovedano in kaj ne.

Ako upoštevamo vse te sitnosti in težave, pač ne moremo biti presenečeni nad tem, da je v Pragi često čuti začuden vprašanje: "Kaj je prijelo Amerikance? Zakaj nastopajo tako? Zakaj toliko antagonizma?"

Ko so bile nedavno na Čehoslovaškem volitve, je komunistična stranka pokazala prese netljivo veliko moč — dvakrat toliko članov ima kot njen najmočnejši tekem. Še pred šestimi meseci ne bi bil nikdo verjel, da je to sploh mogoče na Češkem. Pred par dnevi mi je dejal eden diplomat v Pragi naslednje: "Amerikanci so mnogo prispevali k temu rezultatu — krivi so tega največ ti brezsmiselnici incidenti, katere je tukajšnja javnost izvedela do zadnje pičice."

Toda vzrok je še več — prizadevali smo si izkoristiti svoja posojila v svrhu pobiranja socializacije, dalje nismo znali prepričati Čehov, da imamo v Nemčiji resne namene. Tudi to je pomagalo spremeniti naziranje Čehov:

IZ ZAPADNE SLOVENSKE METROPOLE

(Op.—Ta dopis je bil poslan v objavo že pred par tedni, a je vsled raznih vzrokov zakasnil.)

Pueblo, Colo. — Meseca junija je pueblski pevski zbor pridelil v mestni dvorani (Memorial Hall) koncert, v katerem je nastopilo kakih 80 pevcev. Sami domači talenti, vsi dobro izvezbani. Vstopnina ni bila previsoka. Nudili so nam par ur duševnega užitka.

Kako silno vplivajoče je kulturno delo na ljudi, vedo le neumorni delavci, ki se trudijo na tem polju. Prizadevalo si, da jim vzbude smisel za lepotu kulture in da človeštvo doome resnico stran življenja. Smelo rečemo, z vodjem tega zobra vred, da v vsakem kraju se presoja, "v koliko je v njemu kulturnega dela in življenja. Kadar bo glasba — kultura — med ljudmi bolj sprejemljiva in razumljiva, ne bo več vojsk in klanja po svetu."

Kako velika resnica je v teh besedah. Ampak kako se je počutil vodja tega zobra, Mr. Conway, ki je sam izborni baritonist, ob takoj majhni udeležbi! Tudi jaz sem bil razočaran nad toliko brezbrinjnostjo pueblske anglo-saške profita lačne meščanske "buržavzaje". In baš taki ljudje igleda, da ga bodo končno ogradi s kipi prsti in kamenja, toda pot do glavnih ceste mu morajo pustiti odprtlo in to je, kar kompanijo največ jezi in premo ceno, po stane.

A. Shular.

grudih. Izvojeval si si svobodo — napravi sedaj na vsi črni rimske skri skrije križ za zmerja.

Film so pričeli predvajati pooldne in potem tudi zvečer. Dan je bil vroč, vendar je bila hiša popoldne polna. Predno smo videli slike, ki v zapisu "Prešeren" in zapel nekaj pesmi. "Prešeren" sedaj le poredkoma nastopa. Je mešan zbor. Nekoč je imel dobre in mnogo moških moči, a sedaj jih je manj. To vrzel so ženske rešile — večinoma tukaj rojena dekleta. So res pevke in zbor je z njimi veliko pridobil. Gonilna sila zobra je še vedno John Grm. Saj nekdo mora biti, ki vzpodbuja pevec v vztrajnosti. Germ je tudi sam zapel par pesmi, s harmoniko, kakor zna le on. Ljudje ga zelo radi slišijo, kadar njegov glas zavzame fortissimo in takoj nato fortepiano. On je pač eden izmed nas in za naš — narod.

Iz filmskih slik smo videli, da se na Slovenskem res poraja novo življenje. To so pokazala tudi onim, ki se v to resnico ne morejo uživeti.—Ante.

IVERI

(Konec s. 1. strani.)

Zakaj ne? Nu, pač zategadeljne, ker se njegovo krvavo delo vodi v obzidje. Ahiča peta. Nekaj časa so hočili okrog te nevsečne zadeve, kakor maček okrog vrele kaše;

In ljubljanskega Rožmana je povalih, da je ravnal pravilno, ko je Rupnikom in drugimi izdajalcami vred prodal svoje slovanstvo za skledo nemške ali rimske leče. S tem je papež odobril bratomorno vojno, ki jo je Rožmanovo izdajstvo podnetilo med Slovenci.

Kakov najbrž nekaterim tam, tako je bil Rožman in tukajšnjim klerofašistom silno občutljiva Ahiča peta. Nekaj časa so hočili okrog te nevsečne zadeve, kakor maček okrog vrele kaše;

In utegne se še zgoditi, da dobita ta, Rožman imenovan povaljeni grob še kdaj sem medse, da jih ustremno pove, kako pač objekt Slovence, ki so izgubili svoje tri mjenike...

O, da, prav gotovo se papež vse na tistem joče, joče za — "provincio Lubiano..."

Diamanti v Tel Avivu

Tel Aviv v Palestini, ki je polnoma židovsko mesto, šteje veliko begunce. Mnogi so prisneli s sabo precej vrednosti, posebno v zlatu in diamantih.

Toda še večja vrednost dianmantov poseduje dianmantna tovarna v bližini Tel Aviva. Dne 26. junija je napadlo 40 židov, članov protiangleške teroristične organizacije, in vzel s sabo dianmantov v vrednosti \$140,000.

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši "Proletar", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

DRŽAVLJANSKI

PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu ne

Železarske Jesenice so doprinesle težke žrave za narodno svobodo Slovenije

Jesenice so zasedle v petek 11. aprila 1941 italijanske in nemške cete. Za vojaški oddelki se je kmalu nato nastanil v Kovačevi hiši — ki stoji nasproti pisarne K. I. D. Gestapo, ki je takoj pričel s svojim strahotnim delom.

Vse aretacije so se vrstile po navodilih domačih Nemcev in nemščurjev, ki so tvorili komaj en odstotek jeseniškega prebivalstva. Nemci so živeli v jugoslovanski dobi na Jesenicah kot bogovi. Imeli so najboljša službena mesta, prejemali najvišje plače in stanovali v najlepših vilah. Vozili so se takoreč v zlatih kočijah. Ko bi se meni tako dobro godilo, kot njim, bi bil najsrečnejši človek na svetu.

Toda na eno so ti ovaduhu in tuji gestapovci pozabili in to je: da je bila naša mladina na teh tleh rojena, da je uživala našo domačo, družabno in šolsko narodno vzgojo in da je ljubila to prelepo slovensko zemljo in da se je nanjo prizela, kot otrok na materine grudi. Pozabili so tudi, da se je naš delavec in kmet močno zakorenipil v to lepo zemljo in da jo je bil pripravljen braniti do zadnjega diha.

Dne 18. aprila 1941 so bili aretirani prvi sokolski, kulturni in gospodarski delavci ter bil takoj s kamponi prepejan v celovške zapore. To se je potem ponavljalo vsak dan. Ječe so se polnilo z najvidnejšimi osebnostmi gospodarskega in kulturnega življenja. Matere, žene in sestre so trepetale v strahu za svoje sinove, može in brate. Po cestah so neprestano vozili veliki blindirani avtobusi z napisom "Für besondere Aktien". V te voze so natlačili naše ljudi, kakor konjača pese.

Ker so celovski zapori postali pretesni za tako velike "potrebe" so začeli gestapovci vlačiti uboge žrtve v Begunju. Na Jesenicah je vladal strah in obup. Najhujje je bilo 1. maja 1941. Tisti dan sta bila aretirana odvetnika dr. Aleš Stanovnik in dr. Ivan Stempihar in cele vrste drugih intelektualcev. Po belih gorenjskih cestah so drveli visoko načenjeni kamioni s truplji pravkar ustreljenih talcev. Vozili so jih kakor zaklano živino. Po cestah se je poznala rdeča sled še tople človeške krvi, ki se je odtekala od mrtvih sinov našega krvavečega naroda. Med vsako skupino ustreljenih je bilo po nekaj žrtv iz jeseniškega delavškega revirja. Padal je cvet našega delovnega ljudstva.

Toda tega še ni bilo dovolj. Elita naše mladine je moralna v nemško vojsko, da bi se borila proti zavezniškom in lastnim bratom. Pred mobilizacijo mladeničev, so bili povsod nalepieni veliki lepaki, na katerih se je grozilo s smrtno kaznijo tudi starši in svojem, če bi se njih sinovi ali bratje ne odzvali pozivu nemških oblasti.

Z obljubo, da se v treh mesecih sigurno vrnejo domov, so Nemci vpoklicali tudi mlajše letnike v nemško delovno službo. Toda iz te službe se ni vrnil nikne, vsi mladeniči so bili prevedeni v nemško operativno vojsko. Dočim so vsi Nemci in nemščurji lepo ostali doma v najboljših službah, bi se morali vsi slovanski mladenici in moži v tem polni avtobusi in ko je teh zmanjkalo so začeli voziti tudi skrbno pokriti kamioni nesrečne žrtve v klavniko v Begunju in kasneje v St. Vid.

To divjanje oblastnikov in gestapovcev nad našim poštencem ljudstvom je izbilo sodu. Mladi in krepki ljudje so začeli izginjati iz revirja. Nešteoto ljudi se je zatekelo v varstvo gozdov in planin, kjer se je začela oblikovati Osvobodilna fronta slovenskega naroda. V nej so bili prvi borce osvobodilnega gibanja, ki je pozneje zjelo najširše plasti našega naroda.

Dne 1. julija 1. 1941 se je pričelo preseljevanje jeseniških družin v internacijsko taborišče v St. Vid in od tam pa naprej v Srbijo, Italijo, na Hrvatsko in v Nemčijo.

Z Jesenic je bilo v 54 avtobusih prepeljanih v St. Vid nad 500 ljudi. V revirju je zavladal strah in obup. Ljudje so jokali, da bi se smilili kamnu na cesti. Bili so pa tudi taki, ki niso mo-

gli skriti zadovoljstva nad neštečo poštenih in značajnih ljudi.

Po izpraznitvi taborišča v St. Vidu, se je kmalu pojavil odpornalega in tako hudo tlacenega v ponižanega naroda. Tu in tam je padel kak izdajalec, ki je spravil v nesrečo svojega bližnjega, ali pa je kazal gestapovcem pota v gozdove, kjer so se zadrževali partizani.

Za vsakega padlega izdajalca je bilo v začetku ustreljenih po 5, kasneje pa po 10, 20, 50 in več talcev. Justifikacije teh neštečnikov so se vrstile na Javorniku, v Gorjah, Lescah, Ljubnem, Lancovem, Otočah — največkrat pa v romantični soteski Dragi pri Begunjah. Usmrtilive so se vrstile iz dneva in dan in zavzemale vedno večji obseg. Višek so dosegle konec julija 1. 1942, ko je bilo v enem samem dnevu ustreljenih na raznih krajinah na Gorenjskem 133 talcev. Dne 27. 7. je bilo na Bellem polju ob glavnih cestih od Hrušice proti Dovjem ustreljenih 46 nedolžnih ljudi s Hrušice, Jesenic, Javornika in Koščeve Bele.

Množične ustrelitve naših najboljših ljudi so se vrstile po Gorenjskem brez konca in kraja. Na lepakih oprečno rdeče barve smo čitali tudi imena več bratov, očeta in več sinov, ki so bili vsa hkrati ustreljeni. Nesečne žene, matere in sestre so padale v nezavest, ko so čitali imena svojih najdražjih. Po belih gorenjskih cestah so drveli visoko načenjeni kamioni s truplji pravkar ustreljenih talcev. Vozili so jih kakor zaklano živino. Po cestah se je poznala rdeča sled še tople človeške krvi, ki se je odtekala od mrtvih sinov našega krvavečega naroda. Med vsako skupino ustreljenih je bilo po nekaj žrtv iz jeseniškega delavškega revirja. Padal je cvet našega delovnega ljudstva.

Toda tega še ni bilo dovolj. Elita naše mladine je moralna v nemško vojsko, da bi se borila proti zavezniškom in lastnim bratom. Pred mobilizacijo mladeničev, so bili povsod nalepieni veliki lepaki, na katerih se je grozilo s smrtno kaznijo tudi starši in svojem, če bi se njih sinovi ali bratje ne odzvali pozivu nemških oblasti.

Z obljubo, da se v treh mesecih sigurno vrnejo domov, so Nemci vpoklicali tudi mlajše letnike v nemško delovno službo. Toda iz te službe se ni vrnil nikne, vsi mladeniči so bili prevedeni v nemško operativno vojsko. Dočim so vsi Nemci in nemščurji lepo ostali doma v najboljših službah, bi se morali vsi slovanski mladenici in moži v tem polni avtobusi in ko je teh zmanjkalo so začeli voziti tudi skrbno pokriti kamioni nesrečne žrtve v klavniko v Begunju in kasneje v St. Vid.

Pobeglih in izginulih, ki so večinoma odšli k partizanom 1459 oseb.

NA JAPONSKEM sta dve ameriški atomski bombi napravili veliko škodo in uničile par sto tisoč življenj, toda Japonci sedaj vedo, da se jim takega oružja v mirni dobi ni bati. Drugače je s potresom. Ta pride, bodisi v vojnem kot v mirnem času. In potres so na Japonskem storili že neizmerne škode. Gornje je slika, ko je nedavno vulkan Sagurajima začel zopet bljavati in eden poslednjih ljudi, ki je bil v bližini, je na begu, da ga ne doteče vulkanov pepel ter lava.

Ših iz strašnih klešč nemškega vojaškega stroja in ušel v gozdove, kjer se je v vrstah O. F. boril do zadnjega diha, zavedajoč, da ga čaka sigurna smrt ako pride živ v roke nemškim krvnikom.

V tistih dneh je nešteoto naših sinov v svojih najtežjih življenskih urah iskalo zavetje v naročju naše matere zemlje, da bi si rešili vsaj golo življenje, čeprav so se zavedali, da se bodo radi tega nemški oblastniki maščevali nad njihovimi svojci. Nešteoto mater, očetov, žena in otrok je moralno z doma v pregraničstvo v daljni svet, a so vse prenesli v zavesti, da žrtve morajo biti in da te žrtve vodijo k svobodi.

Naša moška mladina je bila v revirju že močno zdecimirana. Na tisoče domaćinov je bilo v minulih letih pregnanih iz rodnega kraja. V kraj pa so prihajali debeli in oholi Nemci z zelenimi klobukimi, kozjimi bradicami, kratkimi hlačami in belimi nogavicami. Jesenice so izgledale kot popolnoma nemško mesto kot n. pr. Oberlungau, Radstatt ali Bruck ob Muru. Toda pod to tenko nemško plastjo je kilio zlato srce naših žen in mater, katere so stotire vse, kar so mogle za O. F. in za našo narodno svobodo.

Koliko je železarski revir trpel pod krutim okupatorjem naj povedo naslednje poluradne številke:

V nemško vojsko in nemško delovno službo je bilo prisvojeno vpoklicanih 416 oseb.

Aretiranih in večinoma v koncentracijskih taboriščih zavzetih ljudi so proti bratstvu odvedenih 682 oseb.

Izseljenih 249 oseb.

Pobeglih in izginulih, ki so večinoma odšli k partizanom 1459 oseb.

Od O. F. mobiliziranih do 1. maja 1945 1172 oseb.

Od O. F. mobiliziranih med 1. in 10. majem 1830 oseb.

Skupaj 5808 oseb.

Jeseniški železarski revir je v veliki domovinski vojni doprinzel izredno velike žrtve. V prejšnji jugoslovanski vojski je padlo v borbah z Nemci 5 vojakov. Tekom osvobodilnih borb je bilo ustreljenih 181 talcev,

123 borcov je padlo v borbah z Nemci in Italijani. 32 oseb je umrlo v koncentracijskih taboriščih in v pregnanstvu 62 domaćinov, je bilo ubitih pri letalskih napadih doma in v Nemčiji, 22 domaćinov je bilo ubitih vsled eksplozij min in peklenih strojev. 33 mladeničev je padlo v nemški vojski, 58 domaćinov pa je padlo po Nemcih nahujskih bratomornih bojih.

Skupno število smrtnih žrtv, ki so bile v mirni dobi zaposlene na Jesenicah in na Javorniku znaša 516 oseb. Pri tem ni upoštevanih okoli 200 tujcev, ki so bili ubiti pri velikem anglo-ameriškem letalskem napadu na Jesenicah dne 1. marca 1945. Žal pa gornje številke še niso dokončne. Od nešteoto domaćinov že dolgo ni nobenega glas. Zaskrbljeni svojci še vedno upajo, da se bo še pojavit ali vsaj pisal sin, mož ali brat. Usoda številnih borcov še ni znana in verjetno še dolgo ali nikoli ne bo.

Ce pomislimo, da je v prvi

svetovni vojni padlo ali umrlo na vse bojiščih in v zaledju 68 domaćinov, potem še vidimo — kako strašne izgube najbolj-

ših ljudi je utpel jeseniški industrijski kot v tej vojni.

M. Sušnik.

Jesenice, 22. januarja 1946.

UMIRALI SO ZA DEMOKRACIJO — NAJ ŽIVI DEMOKRACIJA!

(Iz revije "Naša žena", ki izhaja v Ljubljani)

Nekateri v Julijški krajini pravijo, da fašisti nad nedolžnimi prebivalci Julijške krajine niso počenjali takih strahot, kakor poroča časopisje. Ce bi bilo to mogoče verjeti, bi takim govoricam prebivalstvo Julijške krajine morda verjelo. Toda tega verjeti ni mogoče, ker je tisto ljudstvo, ki je na svojih lastnih plečih občutilo strašni fašistični bič, še živo. Tega tudi zato niso mogoče verjeti, ki naš Julijški krajini je dneva v dan odkriva nove žrtve, vse načažene in strahotno zmrcvarjene žrtve fašističnega nasilja. Ti sami so najstrahotnejši in najglasnejši pričevalci proti takim in podobnim vestem.

Tako so delavci pri Sv. Soboti blizu Trsta nedavno našli cementne vreče, napolnjene s človeškimi kostmi in s pepelom sežganih oseb. Poleg zemskih ostankov žrtv so delavci iz rižarne v Sv. Soboti našli v cementnih vrečah razen človeških kosti in pepela tudi kladivo, s kakovim ubijamo živino. V malem trgu Ilirska Bistrica pa so pred kratkim časom izkopali sedanjo najstrenjšo žrtvo, ki jih je dal pomoriti po vsem bistrškem okraju poznani Errik Eberhalt, znan tudi pod imenom "Očalin". Prebivalci okraja Ilirska Bistrica se dobro spominjajo poznejih večernih ur v preteklih letih, ko jih je že iz spanja tolkokrat zdubilo pretresljivo vdihovanje in vpitje iz bližnjih zaporov. In vse to vzbuzljivo klicanje se je noč za nočjo končalo nenačadno hitro in odrezano. Danes je prebivalcem okraja Jasno, zakaj se je vdihovanje zaključilo vedno tako iznenada. Poleg razpadlih trupel so namreč našli tudi močan cementni bat, nasajen na ročaju iz trdega lesa.

Primorsko ljudstvo, tako slovensko kakor italijanske narodnosti, ne more in ne more razumeti, kako je vendor mogoče, da se stari fašistični časi v Julijški krajini tako neizprosno vracajo. Ker sta oba naroda Julijške krajine prekaljena iz let bojev za svobodo in demokracijo, zato tudi danes ne kloneta, marveč se borita. Nepregledne množice po najrazličnejših krajih Julijške krajine stavkajo,

Primorsko ljudstvo, tako slovensko kakor italijanske narodnosti, ne more in ne more razumeti, kako je vendor mogoče, da se stari fašistični časi v Julijški krajini tako neizprosno vracajo. Ker sta oba naroda Julijške krajine prekaljena iz let bojev za svobodo in demokracijo, zato tudi danes ne kloneta, marveč se borita. Nepregledne množice po najrazličnejših krajih Julijške krajine stavkajo,

Prav tako, da se v treh mesecih sigurno vrnejo domov, so Nemci vpoklicali tudi mlajše letnike v nemško delovno službo. Toda iz te službe se ni vrnil nikne, vsi mladeniči so bili prevedeni v nemško operativno vojsko. Dočim so vsi Nemci in nemščurji lepo ostali doma v najboljših službah, bi se morali vsi slovanski mladenici in moži v tem polni avtobusi in ko je teh zmanjkalo so začeli voziti tudi skrbno pokriti kamioni nesrečne žrtve v klavniko v Begunju in kasneje v St. Vid.

Z obljubo, da se v treh mesecih sigurno vrnejo domov, so Nemci vpoklicali tudi mlajše letnike v nemško delovno službo. Toda iz te službe se ni vrnil nikne, vsi mladeniči so bili prevedeni v nemško operativno vojsko. Dočim so vsi Nemci in nemščurji lepo ostali doma v najboljših službah, bi se morali vsi slovanski mladenici in moži v tem polni avtobusi in ko je teh zmanjkalo so začeli voziti tudi skrbno pokriti kamioni nesrečne žrtve v klavniko v Begunju in kasneje v St. Vid.

Z obljubo, da se v treh mesecih sigurno vrnejo domov, so Nemci vpoklicali tudi mlajše letnike v nemško delovno službo. Toda iz te službe se ni vrnil nikne, vsi mladeniči so bili prevedeni v nemško operativno vojsko. Dočim so vsi Nemci in nemščurji lepo ostali doma v najboljših službah, bi se morali vsi slovanski mladenici in moži v tem polni avtobusi in ko je teh zmanjkalo so začeli voziti tudi skrbno pokriti kamioni nesrečne žrtve v klavniko v Begunju in kasneje v St. Vid.

Z obljubo, da se v treh mesecih sigurno vrnejo domov, so Nemci vpoklicali tudi mlajše letnike v nemško delovno službo. Toda iz te službe se ni vrnil nikne, vsi mladeniči so bili prevedeni v nemško operativno vojsko. Dočim so vsi Nemci in nemščurji lepo ostali doma v najboljših službah, bi se morali vsi slovanski mladenici in moži v tem polni avtobusi in ko je teh zmanjkalo so začeli voziti tudi skrbno pokriti kamioni nesrečne žrtve v klavniko v Begunju in kasneje v St. Vid.

Z obljubo, da se v treh mesecih sigurno vrnejo domov, so Nemci vpoklicali tudi mlajše letnike v nemško delovno službo. Toda iz te službe se ni vrnil nikne, vsi mladeniči so bili prevedeni v nemško operativno vojsko. Dočim so vsi Nemci in nemščurji lepo ostali doma v najboljših službah, bi se morali vsi slovanski mladenici in moži v tem polni avtobusi in ko je teh zmanjkalo so začeli voziti tudi skrbno pokriti kamioni nesrečne žrtve v klavniko v Begunju in kasneje v St. Vid.

Z obljubo, da se v treh mesecih sigurno vrnejo domov, so Nemci vpoklicali tudi mlajše letnike v nemško delovno službo. Toda iz te službe se ni vrnil nikne, vsi mladeniči so bili prevedeni v nemško operativno vojsko. Dočim so vsi Nemci in nemščurji lepo ostali doma v najboljših službah, bi se morali vsi slovanski mladenici in moži v tem polni avtobusi in ko je teh zmanjkalo so začeli voziti tudi skrbno pokriti kamioni nesrečne žrtve v klavniko v Begunju in kasneje v St. Vid.</

PISMO SLOVENSKIH PISATELJEV AMERIŠKIM SLOVENCEM

Oton Župančič in drugi slovenski književniki tolmačijo borbo naroda, ki se je osvobodil in si gradi na ruševinah novo stavbo.

Ze meseca maja so slovenski pisatelji naslovili rojakom v Ameriki pismo, ki pa je vsled slabih poštih zvez zakasnelo in tako smo prejeli njihovo spomenico šele minuli teden.

Poslanica je bila priobčena v nekaterih starokrajskih listih, tako da je znana čitateljem tam bolj kakor pa našim, ki je še niso imeli prilike brati.

Podpisali so jo starosta slovenskih književnikov Oton Župančič in drugi, katerih imena vidite na koncu njihovega pisma. Vsi so znani, zaslужni možje. Pišejo od srca ljudem, o katerih več slišijo kot pa vedo — a vendor vedo eno — in to je — da so ameriški Slovenci — ogromna večina izmed njih — bili in so bodo na strani nove, prerojene, federativne Jugoslavije:

Pismo se glasi:

Ljubljana, 18. maja 1946.
Dragi rojaki v Amerik!

Kri ni voda — v teh usodnih časih je stari pregor nanovo potrjen. Kri je začutila kri, misel je preletela morje in gore, brat je pozdravil brata. K nam je prispela vaša pomoč našim ljudem, ki jih je pahlila vojna katastrofa v silo in stisko. To vaša skrb za nas, ki se je tako lepo izkazala v dejanju, vam štejemo tem bolj v čast, ker dobro vemo, da si po veliki večini služite kruh s trdim delom na polju, po obratih, tovarnah ali po jamah in ste si sleherni dar, ki ste ga namenili nam, od ust pritrigli. Sporočamo vam, srčno zahvalo v imenu vseh triplinov, vod in sirot brez strehe in ognjišča, brez oblike in obutve, ki so bili vaše dobrote deležni. Ne, vojna nam ni prizanašala. Vendor ne bi hoteli vsiljivo razkazovati ran naše zemlje: majsko pismo vam pišemo.

Pišemo vam majsko pismo, saj prav maj je naš mesec, mesec mladega naroda, mlade države, mlade svobode. Ali ni pomembno čudno? Dnevi okrog prvega maja so pri nas sami sončni prazniki s pisanim plapolanjem zastav. Proslava ustanovitve naše Osvobodilne fronte, parada dela, prvomajsko tekmovanje, mladinski kongres, obletica zmage nad fašizmom in hkrati osvoboditve Ljubljane — vse se gnete okrog prvega maja.

V veličastnem pohodu se je nekaj ur pomikalo mimo nas delo in nam nazorno kazalo, kako se v novi državi v radostnem zaletu kosa kmet z delavcem in z njima obema inteligent, da bi podarili domovini čim več sadov svojega napora za boljšo bodočnost. Mnogo napete moči, telesnega zdravja, zadovoljstva in dobre volje, vendor ti je tu pa tam udaril v oči mlad obraz, ki mu je bedovanje med vojno vtišnilo sumljive sledove: ali jo vidiš, kako potuhnjeno se plazi našo mladino zavratna zalede.

VZLIC RAZDRTEMU DOMU imajo otroci na gornji sliki vendor nekaj veselja. Vojni jim je povrnalo veliko gorja, a po vojni so dobili pomoč. Dal jim jo je Ameriški Rdeči križ. Slika je iz Slovaške.

Na lastne oči bi se bili preveriti, kako lažnje govorice trošijo v svet nasprotniki današnje Jugoslavije, češ, da vlada v nji slep nagon, da se širi nezadovoljstvo in odpor, ki da je brzda edino strahovljala njih, ki imajo vajeti in bič v rokah.

Sami vemo, da ni še vse karor bi moral biti; a vprašamo vas: kje pa je, kakor bi moral biti? Samo v deveti deželi, v Indiji Koromandiji. Kdo bi tajil napake, ki se delajo? A te nas samo vzpodobljajo, da jih skušamo po najboljših močeh odpraviti. In za trdno smo si v svesti, da bo naše ljudstvo s svojo žilavostjo našlo pot do pravilne rešitve vseh nalog, ki mu jih postavlja doba. Tudi naše napake so znamenje našega življenja: kdor se giblje in dokler se giblje, tudi greši, samo mrtvemu ni kaj očitati. Res, verjmite nam, čudno bi se vam zdele, toda morali bi pritrditi, da je pri nas več reda, več dela in več veselja do življenja nego v kateri koli sodobni državi. To nam je zagotovilo že dosti tujcev in domačinov, ki so se razgledali po svetu in po naši zemlji.

Največje čudo pa je nov slovenski človek, pokončen, ki se zaveda svojega достојanstva in zahteva, kar mu gre na lastnih tleh; nekdaj pohlevni in skromni tlačan, ki je bil vajen krititi hrbat pod bicem in se klanjati vsemu tujemu, se je razvral in se pokazal ponosneg, neuklonljivega borca zoper našilje, za demokratičen ustroj sveta, za sporazum in bratstvo vseh svobodoljubnih narodov, za mirno sožitje in plodovito sodelovanje vsega naprednega človeštva. Ta novi človek je razgibal Slovenijo in vso Jugoslavijo in ji dal toliko razmaha in poleta, toliko vrednine, da mikra k nam tudi drugorodce, ker vidijo in verjamejo, da nam svoboda in demokratičnost niso prazne besede, temveč živa vsebina naše duševnosti.

Majsko pismo vam pišemo, in naše pismo bi bilo lahko vedno in veselo do konca, toda prav med pisanjem je padla temna senca na našo domovino in našo življenje. Pravda za Trst — ne bomo vam razlagali njenega pomena za nas, pa tudi za svet in mire v bodočnosti, ker vam je vse to dobro znano — pravdo za Trst bi hoteli zasukati nekateri naših vojnih zaveznikov tako, da bi bila ranjena naša svoboda, ubito naše zaupanje v pravico, užaljena naša narodna in vojaška čast. Zemljepisje, narodnostna pripadnost, trgovinske zveze, gospodarski položaj, ljudska volja — vse na ves glas prica za nas. 8000 naših fantov — pa tudi dekleta med njimi! —, ki so dali mlade glave samo za to lepo in dragi mesto ob Jadranu, nas zamolko opominja, naj ne pozabimo njih in njihovih grobov. Pravda teče, in ako se ne zaključi v skladu s človečanskimi pravicami, ne bo dokončno dognana. Trst v Jugoslaviji — ceteče mesto svobode, vzor in zgled v malem, kako naj bi bil svet urejen v velikem; Trst, odrezan od svojega naravnega zaledja — gnilo gnezdo fašistične reakcije, ki bi širilo moralen smrad in politično kugo okoli sebe. Toda pravda še teče, mi stojimo čvrsto na braniku in z nami vse naše prebujeno ljudstvo; prosimo vas, dragi rojaki, podprite nes v tem vročem in lepem boju z vsemi svojimi silami. Med nami so pisatelji slovenskega pokolenja, ki jih poslušata obe polovici sveta kadar spregovore. Prepričani

grebi fašistične zastave in ni to nikogar motilo, naj ga tudi sedaj ne moti, če se mi poslavljamo z izrazi tiste hvaležnosti, ki jo v svojih srečih občutimo do naših borcev."

Toda kljub temu, da ljudstvo Julijanske krajine izgublja svoje pravice, izgublja pribojljeno demokracijo, kljub temu ljudska demokracija prav v Julijanski krajini zmaguje vseposved, na vsakem koraku. Med ljudskimi množicami raest in vasi, med delavskimi, kmečkimi in vsemi drugimi sloji raste pravi smisel za ljudsko demokracijo. Najbolj preprosta kmetica in žena iz predmetja, bodisi da je italijanska ali slovenska narodnost, danes v Julijanski krajini razume, kaj se pravi imeti ljudsko oblast in kaj se pravi izgubiti jo. In prav to dejstvo, da so množice ljudstva obeli narodnosti v Julijanski krajini izpregledale, tako zelo izpregledale, da jih ni mogoče nič več opchariti, prav to najmočnejše orožje, ki govorita in se bojuje proti vsem fašistom in njihovim prijateljem, ki poskušajo v Julijanski krajini ponovno privesti na oblast fašiste in z njimi fašizem in njegove metode in strahote. V vsem tem boju pa sveti zatiranim borecim se prebivalcem Julijanske krajine veliko upanje, močna in trdna, prijateljska republika Jugoslavija z velikim Titom, ki je pred nedavnim zapisal:

"Delavno italijansko ljudstvo mest in vasi ima v sosedni novi Federativni ljudski republiki Jugoslaviji svojega iskrenega prijatelja, ki želi živeti z italijanskim ljudstvom v najboljših odnosajih."

Naša želja je končno, naj spoznajo naši zaveznički, da ni krije Jugoslavija, da do danes ni prišlo do zboljšanja odnosov z Italijo. Prav tako pa želimo, da naši zaveznički priznajo naše upravičene zahteve, naše žrtve povzročeno nam škodo, težkoč in trpljenje naših narodov tudi v tistih krajih, ki so bili pod zasedbo Italije."

Primorsko ljudstvo je ob podpori svojih ljudskih odborov ter vseh ustanov ljudske oblasti doseglo, da je zavezniška vojaška uprava v Trstu izdala 15 dni po odredbi o prepovedi izhajanja "Primorskog dnevnika" novo odredbo, s katero dovoljuje, da ta časopis lahko ponovno izhaja.

RAZGOVORI

(Konec z druge strani.)

človeku bi se lahko veliko pisalo. Njegovo delo je najbolj poznano v krajaški uniji "Amalgamated Clothing Workers", ki e še danes najvzornejša delavska organizacija. Poslednja leta je zavzemal Hillman tudi zelo veliko mesto v splošnem političnem delu unij CIO. Mu bo pač težko najti namestnika.

V našem Delavskem centru na Lawndale Ave. sem se v petek 10. julija seznanil z našim Tonetom z daljnega zapada. Po pisanku se že dolgo poznava — ali osebno sem imel prvič priliko stisniti roko z njim. Tone je v resnici markantna oseba. Je dober v govoru, dober v agitaciji, in igra izborna na koncertno. Tonetu in njegovu ženi želim veselo pot nazaj v California, in kadar se odpocjetja, pa zopet ponovno romanje na našem domu, priča, da je "Big" Tony zelo prijubljen med nami.

Sovj. unija in Zed. države v tekmi za vpliv v Aziji

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Zed. državam bi bilo zelo neljubo, če bi nekega dne vsi Kitajski postal komunistična in zato si prizadevajo ohraniti Čiang Kaišeka v sedlu. Ampak rezim, ki mu načeljuje, je nepopularen. Demokracije na Kitajskem ne prakticirajo, čeprav sedaj veliko govorijo o nji. Komunisti jo tudi poudarjajo in dokazujejo ljudstvu, da edino, če oblast oni dobe, bodo izvedene reforme, ki jih tako nujno potrebuje.

Ker Zed. države kažejo na klonjenost Čiang Kaišeku, je naravnno, da se kitajski komuniči obračajo za podporo k Sovjetski uniji, ki pa je bila doseča v notranjem konfliktu kitajskih držav še dokaj dosledno neutralna. Ker je temu tako, priporoča moskovski tisk, da na store isto tudi Zed. države. V ta namen naj odpoklicuje svoje čete in odrečejo Čiang Kaišeku vso nadaljno vojaško podporo.

Ker pa je politika naše vlade svoj vpliv na Kitajskem utrjevali, ni pričakovati, da bi sledila nasvetom Moskve. Že pred vojno so si Zed. države odločile vzeti vlogo pokroviteljice nad

Kitajsko in še bolj med vojno in sedaj.

To pa povzroča krešenje interesov med našo deželo in Rusijo. To razmerje bi lahko spremeniči le Kitajska, ako bi dočila vlad, ki bi bila neodvisna od tujih vplivov in imela med ljudstvom toliko opore, da bi lahko odibjala tuja umeščanja.

Eden izmed vzrokov za tekočno med USSR in Zed. državami v Aziji je tudi razliki v ideologiji in gospodarskem sistemu. Zed. države podpirajo kapitalizem vseposved. Kitajski komunisti pa kopirajo več ali manj sovjetski sistem s socializacijo prirodnih virov.

Ta razlika nas razdvaja tudi na Japonskem. Sovjetski delegati so predlagali dvajset točk vvedbo socialnih reform, ki vso nič bolj radikalne kakor je bil od kraja Rooseveltov "new deal", toda general MacArthur jih je odbil, češ, da so "komunistična propaganda".

Ako se bi mogla Washington in Moskva kako usoglasiti in si zaupati, bi ta napetost polagoma pojena. A kot so okolične sedaj, je bolj verjetno, da se bo nesoglasje med njima bo postajala še glasnejša.

PIKNIK V KORIST PROLETARCA DOBRO USPEL

V soboto večer dne 20. julija je klub št. 1 JSZ priredil na Keglovem vrtu v Willow Springsu piknik v korist Proletarca, ki je dobro uspel.

Pred večerom je bilo na vrtu le par posetnikov, a z večer pa se je nabralo mnogo ljudi in ure so potekale v najboljšem razpoloženju. Igral je Udovičev orkester v splošno zadovoljstvo plesalcev.

PIKNIK "PREŠERNA"

Chicago. — To nedeljo 28. julija bo na Keglovem vrtu piknik pevskega zborja "France Prešeren". Vse naše občinstvo tudi in v okoliških naselbinah je vabljeno, da se ga udeleži.

SEJA KLUBA ŠT. 1 JSZ

Chicago, Ill.—V petek 26. julija bo v SDC, 2301 So. Lawndale Ave., redna seja kluba št. 1 JSZ. Na dnevni redu bodo važna poročila in razprave.

Na prošli seji smo dobili v klub štiri nove člane in članice.

Poskrbimo vse, da se bo klub na ta način jačal na vsaki seji.

"MODERNIZIRAJMO TUDI NAŠO ŽIČNO NAPELJAVO!"

Poleg moderne peči in kotička za zajtrkanje, vaš dom potrebuje tudi zadostno žično napeljavo!

Ako imate preglavice z množicimi stikali in raznimi delavskimi žiči, ste morda preobložili električni vod. Vaše luči slabu svetijo, električne uporabe postanejo "lene"— delujejo nepravilno, in električni stiki zgrijajo.

Kadar modernizirate vaš dom, modernizirajte tudi žično napeljavo... pazite, da bo instalirani dovolj električnih vodov in stikov za vse vaše nove električne uporabe. Odstranite vse nepotrebne množične električne stike za vselej z zadostno žično napeljavo.

Nova "KUHARICA"

ZA AMERIŠKE SLOVENKE

— "SLOVENSKO-AMERIŠKA KUHARICA" —

Izdala MRS. IVANKA ZAKRAJŠEK

KNJIGA, KI JO JE VSAKA GOSPODINJA ŽELELA IMETI!

Poleg obilnega informativnega gradiva svoje stroke vsebuje tudi okrog 1200 receptov za amerikanska in starokrajska, oziroma evropska jedila. — V njej je tudi ANGLEŠKI ODDELEK, kjer so v angleščini podana pojasnila in recepti za take naše jedilne posebnosti kot POTICE, ŠARKLJI, KRAPI, BUHTELNI, CMOKI itd. — To bo našim tu rojenim kuharicam zelo dobrodošlo in se jim ne bo težko navdihiti pripraviti "specialite", ki so jih vedno tako rade imele doma.

Ker ameriške Slovenke do sedaj niso imele svoje KUHARKE KNJIGE, BO TA NOVA "KUHARICA" veliki večini naših gospodinj in kuharic zelo dobrodošla.

Nova knjiga ima velikost 8x5½ inča, obsegajo skoraj 500 strani, (40 poglavij), ter je vezana v trde in močne platnice. Tiskana na dobrem papirju, z vidnimi črkami.

Cena \$5.00 s poštnino

NAROCILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWNDALE AVE.,

CHICAGO 23, ILL.

"Ce so fašistom vihrale ob po-

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

NO. 2026.

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill., July 24, 1946.

VOL XXXI.

UNION GIVES AN ACCOUNTING

Those interested in the development of trade unions as social institutions may well study the 12th annual financial report of the International Ladies Garment Workers. This great organization, with 325,000 members in the United States and Canada, regularly gives the figures on its receipts and expenditures to its members and to the public. There is complete recognition by the leaders that this union is a public institution with public responsibilities.

The ILGWU has been so successful in discharging its primary function that it has often secured wage advances for its members without strikes or any interruption of production. Having established relations with the employers which make possible peaceful and constructive bargaining, the attention of officers and members can be given to the development of social service features of their program.

In connection with John L. Lewis's demand for a welfare fund, there was widespread discussion of the problems connected with the management of such funds. It would be well if editors all over the country could be informed of the success of the ILGWU in this field. If members, employers and public have faith in the union officials, the problems vanish, funds are collected, honestly and wisely dispersed—and the members get continuous benefits.

During the year the local and national bodies of the ILGWU received for the Death Benefit fund about \$300,000 and the same amount for the Sick Benefit fund, and for the Health and Vacation fund more than \$13,000,000. The expenditure for education and recreation was \$200,000. The receipts and expenditures for all these purposes are regularly increasing. The 1945 fund for health and vacation increased 62½ percent over that for 1944.

If the affairs of all American unions were run as honestly, efficiently and openly as those of the ILGWU, we could confidently expect a rapid advance on the road to better labor relations. — The New Leader.

The Atom Bomb

The greatest show on earth is over. Or is it? After months of fanfare and trumpets, public relations efforts and public expenditures running into hundreds of millions, the fourth atom bomb in history was dropped over Bikini atoll. It will be months before the results of the test are all in, years before they are all released by the Navy. It is, therefore, out of a sense of obligation to our public that we present now our own findings based on radio reports from a yacht moored to a Long Island pier at which we were buying fresh lobsters. First, the test itself has probably done considerable damage to international good will by emphasizing that the atom bomb is part of our active war equipment and an integral part of our future military strategy. The Russians may well view with some suspicion those who talk about the immediate destruction of our bomb supply. Second, and following immediately on the first, the government-subsidized propaganda placed behind this giant Fourth of July explosion contrasts sadly with that behind the whole effort, domestic and international, to bring the development of atomic energy under control for the purpose of eliminating atomic weapons and releasing atomic energy for peacetime uses. Third, the test demonstrates the imperial arrogance induced by possession of this weapon when the American Navy could block off some hundreds of thousands of square miles of the Pacific and warn that any uninvited foreign ship or plane entering the area would be blown out of existence. Finally, the meager results of the test allowed to filter out many lull popular fears as to the potency of man's latest plaything. Apparently the 200,000 fairly innocent Japanese who died at Hiroshima and Nagasaki will have died in vain.—The Nation.

We Helped Them But...

In the past the farmers have always come to Organized Labor for help in passing legislation vital to their welfare. They have never been refused. Labor organizations and Union members of law-making bodies, always have fought and voted for the best interests of agriculture. That is the record!

In view of these facts, you might expect the farmer to be kindly toward Organized Labor. That assumption, however, would be far from the truth.

Coal miners have won a recent wage victory. As a result, the price of coal may go up 25 cents a ton. Railroad workers also received an increase in their dispute.

The same day that the coal dispute was ended, the public was informed that butter would advance 11 cents a pound, cheese would go up six cents and an additional cent would soon be added to the price of fluid milk. This news came from Washington.

The inescapable fact is that these price advances were forced by and for the benefit of the farmers, who have been on strike against both the public and the government for several months. It may very well be that the farmers were justified in striking; perhaps they should receive higher prices. That is not the point. The fact is that the farmers, like the coal miners and rail workers, used their economic strength to obtain more money for their labor. The increase farmers won will have a greater and more painful impact upon the public than the gains of either the miners or railroad men.—The Progressive Miner.

PASSING OF HILMANN

The death of Hillman may mark a turning point in American labor history. He was the outstanding representative of those who hold that the practical way to achieve progress is to find out how far you can go and still get along with the capitalist. From now on, may it be hoped, the practical way to achieve progress is to figure out how you can get along without the capitalist.

As a young man in the clothing industry he had ideas—the sort of ideas that make other workers join the I. W. W. He took some of the L. W. W.'s phrases, and some points of its industrial structure, and led a revolt from the AFL after the leftwingers were denied seats at the 1914 convention of the United Garment Workers. The result was the Amalgamated Clothing Workers and a career that applied to America what in the same era was considered progressive unionism in Europe. According to all conventional standards such a career is a success. It is the sort of progressivism and success that since the dawn of the Amalgamated has yielded two world wars, two depressions, and left as the starting point for some further progress a world unable to feed itself yet prepared for a third world war.

For progress, don't try more of the same.—Industrial Worker.

"FIRST ROUND"

Our problem is now to increase purchasing power so that the people can consume what the war proved they are capable of producing. In no other way can full employment be assured and our free economy preserved. Labor's strike for higher wages is the first round in the postwar struggle to achieve full employment and maintain it.—Railway Clerk.

ODE TO A MINER

A miner's life is bleak and grim; He seldom sees the sun. Danger lurks in every path Until his day is done.

His only light, a little lamp Hanging by his side, And though his work is very hard He takes it in his stride.

He labors hard from dawn 'till eve;

It really is no lark.

He wades through water, mud and rock

In tunnels damp and dark.

So as you sit beside your fire Whatever be your goal,

Just think a little kindly of

The man who mines your coal.

By Catherine Colombo,

Johnston City, Ill.

THE MARCH OF LABOR

IT'S A LIE!

By MARTY SOLOW

Lie-of-the-week honors belong to columnist Frank Kent, political Bourbon (100% proof—against progress), who wrote that "the country has turned" on labor and labor leaders.

Scribbler Kent evidently felt no further than his own pulse, the Fortune magazine poll for June, 1946 shows that public support of labor swelled from 25.7% in January to 37.1% in June. During the same period, support of business dropped from 44.7% to 36.6%.

AFL's George Meany, in an emotionally charged piece called "We Back America," in the July issue of the American Federationist, accuses the World Federation of Trade Unions of being a "Soviet" Controlled Organization.

Mr. Meany's score on this is no runs, no hits—all errors. For his information we cite the following facts:

Executive committee votes in WFTU are apportioned as follows: USSR 3, U. S. and Canada 3, Great Britain 2, France 2, Latin America and West Indies 2, Near Middle East 1, China 1, India and Ceylon 1, Scandinavia 1, Australasia 1, Western Europe 1, Southern Europe 1, Central Europe 1, South-eastern Europe 1, Africa 1.

The "so-called" WFTU has a world-wide membership of 35 nations. Every major labor movement in the World with the exception of the AFL is a member.

It is a fact that the AFL is outside of the WFTU by its own decision. Membership is open to it any time it wishes to affiliate.

Warner-Swasey Machine Tools in a June advertisement in Newsweek attacks unions for having "... control over the lives of others by the arbitrary exercise of power backed by threat of violence. That isn't free collective bargaining—it is dictatorship... brown shirt arrogance."

It's a lie because the reports of the American Civil Liberties Union and the LaFollette Senate Committee investigations turned up the fact that violence was nearly always precipitated by management.

Only recently Senator Murray of Montana in a two-hour speech before the Senate showed by documentary evidence from government sources that violence in labor disputes had been brought about by management resisting the growth of unions. He cited Homestead, Ludlow, Gastonia, Marion, N. C., and the Republic Steel massacre in Chicago as evidence.

Newsweek has no room for the Senators report.

Goodbye, Ilya Gregorevich

Ilya Ehrenburg has left our country for his own. His somewhat rhetorical and disingenuous letter of farewell, though it represents fairly enough the "realism" we have learned to accept as the official attitude of the U. S. S. R., hardly does justice to Ehrenburg himself—a more engaging and impressive figure than one would guess from the mixture of specific objections and general affection that constitutes his message to us.

His itinerary—suggested, no doubt, by Senator Bilbo, and lovingly itemized by Samuel Grafton, whose communiques of Ehrenburg's Raid must have reminded readers of a little boy tagging breathlessly along behind his big brother—specialized in places like Dogpatch, Skunk Hollow, and Van Buren, Arkansas. There the surprised Ehrenburg saw bad things and, by questioning the older inhabitants, heard of worse—the Scopes trial, for instance; and he returned to New York able to refute any objection to an unfortunate feature of the Soviet Union by a quick counter-objection to some analogous evil in the United States. But though he finds the United States an adolescent country full of contradictions, he recognizes that we and the Russians are "two great and noble peoples," who are kept apart only by the "curtain of fog" which has been drawn by slanderers, rabble-rousers, fascists, and correspondents who have come

to Moscow, Russia, without the clean hands and pure heart which Ehrenburg brought to his trip to Moscow, Alabama.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

to Moscow, Russia, without the clean hands and pure heart which Ehrenburg brought to his trip to Moscow, Alabama.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet Union itself; and it will take deeds from Stalin, not words from Ehrenburg, to change their feelings. In the last year few foreign correspondents except those of the Daily Worker have been able to say anything about Russian policy that could please Russians or reassure Americans; if Horace Greeley were alive still, and could summon from the grave his regular European correspondent, Karl Marx, to write a series of articles on Russia, it is a safe bet that within a few months there would be one more slanderer and rabble-rouser whose articles Ilya Gregorevich Ehrenburg would be deplored.—The Nation.

How pleasant it would be if one could leave one's head at the nearest checkroom, and accept the views of this talented but transparent propagandist! It is not editorials about Russia in the Chicago Tribune or New York Daily News which disquiet Americans, but the actions of the Soviet